

Vlinders in Meijendel: aantallen in 2005 langs twee telroutes

F. Hooijmans
Ametisthorst 235
2592 HJ Den Haag
email: fchooijmans@cs.com

A. Remeus
Smaragdhorst 324
2592 RX Den Haag
email: aremeus@wanadoo.nl

In 2005 zijn wederom, tussen 31 maart en 1 oktober, de dagvlinders geteld langs de routes "Parnassiapad" en "Het Scheepje" met een frequentie van drie tot vier keer per maand (Hooijmans & Remeus 2004). Dit verslag geeft een beknopt overzicht van de resultaten. Daarna gaan we nader in op de – overwegend positieve – aantalsontwikkelingen in Meijendel van drie soorten zandoogjes.

Resultaten in 2005

Over het algemeen was 2005 een goed jaar voor dagvlinders in Meijendel (tabel 1). Van 20 soorten beschikken we over genoeg telgegevens voor een zinvolle vergelijking tussen de aantallen in 2005 en die in eerdere jaren (1991-2004). Onder deze 20 soorten waren er acht, waarvan het getelde aantal individuen in 2005 veel hoger was dan het gemiddelde aantal over de voorgaande 14 jaar. Van eveneens acht soorten kwam het aantal in 2005 ongeveer overeen met het gemiddelde aantal uit het recente verleden. Voor de overige vier soorten was 2005 in vergelijking met eerdere jaren een slecht tot zeer slecht jaar. Het was een slecht jaar voor de Heivlinder en een zeer slecht jaar voor Distelvlinder, Kleine vos en Dagpauwoog. Gelukkig was de Heivlinder, een Rode-Lijstsoort, in 2005 wel iets algemener dan in 2004. Toen waren de aantallen van deze soort langs beide telroutes op een dieptepunt beland, vermoedelijk als gevolg van de droge en hete augustusmaand van 2003.

Tabel 1. Aantallen vlinders langs het Parnassiapad en het Scheepje: 2005 t.o.v. voorgaande jaren.

	Gem. 91-04.	2005	2005 t.o.v. gem.		Gem. 91-04.	2005	2005 t.o.v. gem.
Alle dagvlinders	912	1148	+	Atalanta	15	16	+/-
Zwartspriddikkopje	37	62	++	Distelvlinder	7	1	--
Groot dikkopje	2	4	++	Kleine vos	15	6	--
Oranje luzernevlinder	1	0	w.g.	Dagpauwoog	15	6	--
Citroenvlinder	19	34	++	Gehakelde aurelia	5	7	++
Groot koolwitje	1	0	w.g.	Landkaartje	1	1	+/-
Klein koolwitje	25	49	++	Kleine parelmoervlinder	96	107	+/-
Klein geaderd witje	14	15	+/-	Bont zandoogje	12	131	++
Kleine vuurvlinder	34	28	+/-	Argusvlinder	23	22	+/-
Eikenpage	1	0	w.g.	Hooibeestje	100	163	++
Boomblauwtje	1	0	w.g.	Oranje zandoogje	0	3	w.g.
Bruin blauwtje	16	15	+/-	Bruin zandoogje	290	236	+/-
Icarusblauwtje	115	201	++	Heivlinder	71	41	-
Nachtvinders				Sint jansvlinder	15	25	++
Sint jakobsvlinder	19	2	--	Gammauil	90	6	--

Toelichting:

- Het gemiddelde jaartotaal betreft de jaren 1991 tot en met 2004 (elk jaartotaal is gedefinieerd als de som van zes maandmaxima; zie Hooijmans & Remeus 2004).
- "+ +" = minstens 50% hoger dan gemiddeld, "+" = 25% tot 50% hoger dan gemiddeld, "+/-" = minder dan 25% afwijkend van gemiddeld, "--" = 25% tot 50% lager dan gemiddeld, "- -" = meer dan 50% lager dan gemiddeld, "w.g." = weinig gegevens (aantallen te laag om zinvolle uitspraken te doen).

Aantalsverloop van drie soorten zandoogjes

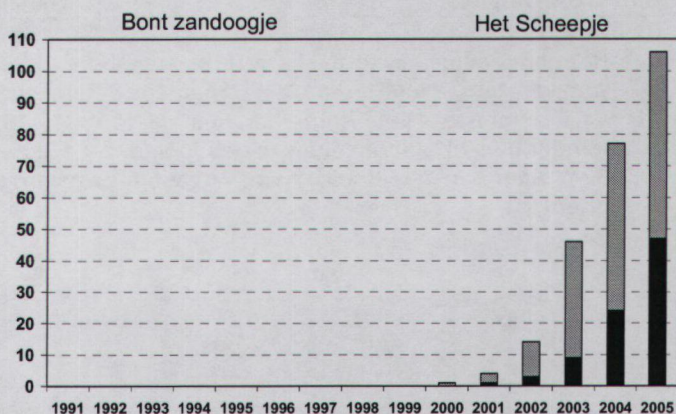
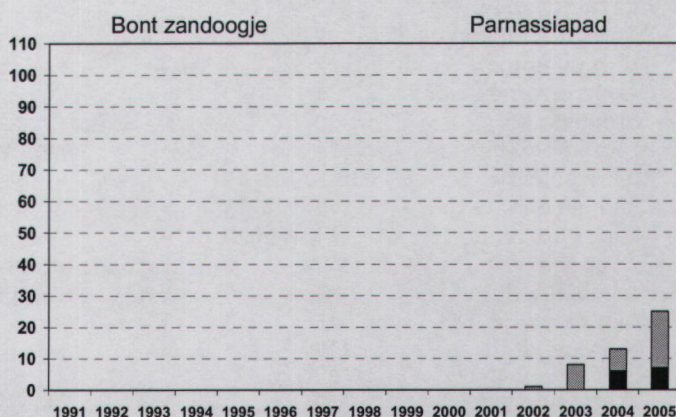
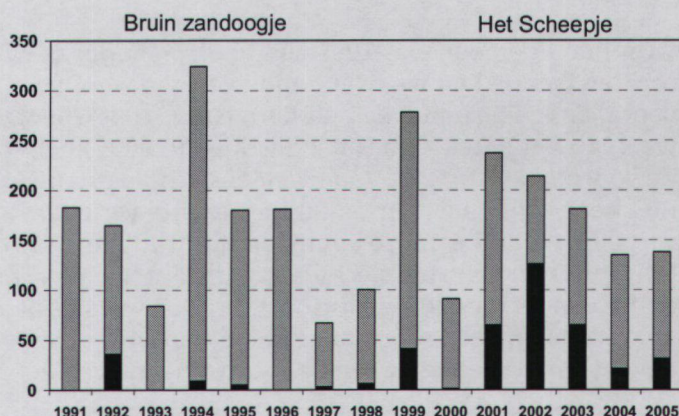
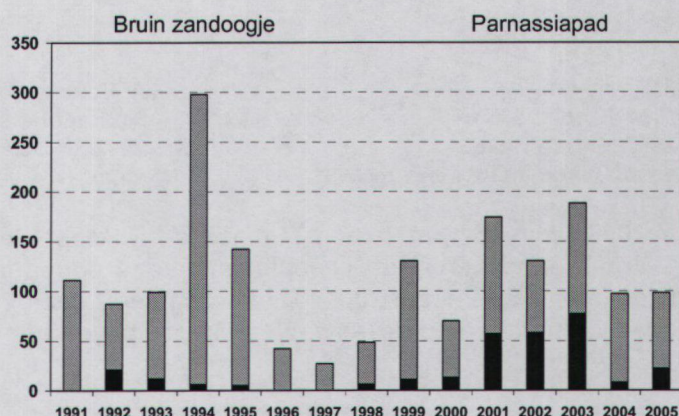
In de grafieken staat elke kolom voor de som van zes maandmaxima. Een maandmaximum is gedefinieerd als het hoogste aantal individuen van een soort dat tijdens één van de doorgaans drie of vier tellingen in de desbetreffende maand is vastgesteld. Het zwarte deel van iedere kolom betreft de som van het april-, mei en junimaximum, het grijze deel de som van het juli-, augustus- en septembermaximum.

Bruin Zandoogje

Het Bruin zandoogje is ieder jaar in Meijendel, evenals in heel Nederland, de algemeenste dagvlinder. Hoewel de aantallen in Meijendel van jaar op jaar behoorlijk kunnen fluctueren (zie de grafieken), lijkt er sprake van een stabiele situatie. De soort is wat algemener in het struweelrijke en vergraste middenduin (het Scheepje) dan in het meer open buitenduin (Parnassiapad). Tot eind jaren negentig was het Bruin zandoogje het enige zandoogje in Meijendel, maar sinds enige jaren is het Bont zandoogje aan een onmiskenbare opmars bezig, terwijl ook het Oranje zandoogje zich definitief in Meijendel lijkt te gaan vestigen.

Bont zandoogje

In 2000 verschenen de eerste Bonte zandoogjes langs het Scheepje, twee jaar later langs het Parnassiapad. Deze soort doet het ook landelijk erg goed en nog steeds worden nieuwe plekken gekoloniseerd (Van Swaay & Groenendijk 2005). De vestiging in Meijendel staat dus niet op zichzelf. In tegenstelling tot de andere dagvlindersoorten in Meijendel houdt het Bont zandoogje zich bij voorkeur op in het bos. Langs bospaden en op open plekken in het bos is deze vlinder inmiddels in Meijendel een gewone verschijning. Gezien de aantalsontwikkeling langs het Scheepje zal het niet lang meer duren of deze soort is daar de algemeenste dagvlinder. Langs het overwegend in het kale buitenduin gelegen Parnassiapad zal het waarschijnlijk niet zover komen, hoewel ook daar vanaf 2002 sprake is van een opmerkelijke toename.

Oranje Zandoogje

Het Oranje zandoogje komt ten zuiden van Den Haag algemeen voor. De soort werd in de afgelopen eeuw ook uit Meijendel gemeld (Tax 1989), maar vanaf ongeveer 1980 tot 2004 waren er slechts incidentele waarnemingen. Uit 1999 bijvoorbeeld, toen tijdens een telling langs het Parnassiapad één individu werd waargenomen. In 2004 werden meerdere individuen opgemerkt, waarvan één tijdens een telling langs het Scheepje. In 2005 werd de soort langs beide telroutes gezien. Bovendien waren er dat jaar enkele waarnemingen buiten de telroutes. Wellicht is dit het begin van een herkolonisatie van Meijendel, ondanks een over heel Nederland vastgestelde matige afname sinds het begin van de jaren negentig (Van Swaay & Groenendijk 2005).

Literatuur

Hooijmans FC & A Remeus (2004). Vlinders in Meijendel: aantalsverloop langs twee telroutes. *Holland's Duinen* 45: 30-40.

Tax, ir. MH (1989). *Atlas van de Nederlandse dagvlinders: 200-201*. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland / Vlinderstichting. 's-Graveland / Wageningen.

Van Swaay, CAM & D Groenendijk (2005). *Vlinders en libellen geteld - Jaarverslag 2004 van de Landelijke Meetnetten Vlinders en Libellen*. Rapport VS2005.007, De Vlinderstichting, Wageningen.

